

pek egy része császárkori, másik fele keltezhető bronzkorra. A lelőhely K-i felében, ahol sűrűsödött a kerámialelet, késő császárkori darabok is előkerültek, illetve 5 paticsrög, valamint egy salakdarab. A nagy méretű, ÉK–DNY irányú lelőhely 296 m hosszú és 137 m széles.

KÖRÖSFŐI ZSOLT

236. Nagykónyi, Kispusztai-tető (KÖH 87967)

(Tolna megye) Ő

A gyulai erdőben április 10-én végzett terepbejárásunkon Majth Zoltán erdőgazdasági dolgozó újabb régészeti lelőhelyre hívta fel a figyelmünket.

Nagykónyi, Ságpusztától DK-re kb. 1 km-re, a Vörös-víz K-i oldalán, egy két oldalról völgyekkel közrefogott kiemelkedés K-i felén futó, enyhén bevágódott dűlőút partjában és nyomvonalában jellegtelen őskori cserepeket találtunk.

K. NÉMETH ANDRÁS – CZÖVEK ATTILA

237. Nagyoroszi, Templom-dűlő (KÖH 87075)

(Nógrád megye) Ő, B, Lt, Á, I

A Barátság-1 kőolajszállító tranzit vezeték rekonstrukciós munkálataihoz kapcsolódó, az MNM NÖK által végzett régészeti szakfelügyelet során nagy mennyiségű szórvány kerámia töredék és patics került elő a nyomvonal 11+040–11+122 km szelvényénél.

A lelőhely Nagyoroszi DK-i határában, a Nagyoroszi-patak É-i oldalán emelkedő ÉNy–DK irányú domboldalon fekszik. A régészeti feltárást 2014. június 24. és július 2. között végeztük el az 1065 m² nagyságú megnyitott felületen, amelyen összesen 25 objektumot azonosítottunk. Ezek túlnyomó többsége gödör volt, de két-két árkot és kemencét is találtunk. A telepobjektumok egy részében sajnos nem volt keltezhető értékű leletanyag. S noha ezek biztosan antropogén jellegű jelenségek, konkrét régészeti korszakhoz való besorolásuk egyelőre nem megoldható. A jól keltezett telepjelenségek közül az őskori és késő bronzkori gödrök leginkább a dombháton jelentkeztek. Ugyancsak ott került elő a most megkutatót terület egyetlen késő vaskori (kelta) objektuma, amely egy kis méretű, méhkas alakú verem volt. Már a domb peremén, illetve a Nagyoroszi-patak felé lejtő lankás domboldalon azonosítottuk a középkori (Árpád-kori) telepjelenségek (gödrök és kemencék) túlnyomó többségét. Nagyon valószínű, hogy a domb alján feltárt széles és relatív mély, V-keresztmetszetű középkori árok szakasz ezt a települést keríthette. Mivel a terület a régészeti megfigyelés időpontjában növényzettel fedett volt, egyelőre csak egy 275×30 m nagyságú területet lehetett a lelőhelyhez kapcsolni. Ugyanakkor mind a középkori településrészlet töredezettségében is sokat sejtető szerkezete, mind pedig a késő vaskori objektum arra enged következtetni, hogy a lelőhelyünk kiterjedése minden azonosított régészeti korszakban a most megismertnél lényegesen nagyobb lehetett.

A feltárási munkatársai: Nicklas Larsson és Skriba Péter régészek, valamint Erdei Krisztina, Kazsóki Ágnes technikusok. A geodéziai felmérést és a térinformatikai utómunkálatokat Gelencsér Ákos és Zsiga Zsolt végezte.

CZIFRA SZABOLCS

Nagytőke, Kistőke Szikháti-dűlő, Kajtor-tanya (KÖH 57889)

(Csongrád megye)

Lásd Szentes határa.

238. Nagytőke határa (Csongrád megye) Ő, Sza

A Nagytőke község ivóvízminőség-javító beruházás előzetes régészeti dokumentációja készítéséhez kapcsolódóan 2014. szeptember 24-én végeztünk terepbejárást a szegedi Móra Ferenc Múzeum munkatársaival együttműködve. A tervezett beruházás terepbejárással vizsgált szakaszai Szentes és Nagytőke területén kerülnek megvalósításra. A beruházási területen, illetve annak pufferzónájában a vizsgálat időpontjában nagyobb részben kutathatatlan területek (kukorica, napraforgó, legelő, rét, bekerített terület) találtunk. Főként a tervezett nyomvonal közepső, illetve a Nagytőkéhez közel eső szakaszán volt jelentősebb számmú szántóterület, ahol a terepi vizsgálatokat el tudtuk végezni.

Nagytőke határában összességében 1 új régészeti lelőhelyet sikerült lokalizálnunk; 5 régészeti lelőhely esetében tettünk a korábbi adatokat kiegészítő megfigyeléseket:

Faluszél (KÖH 87435): a mostani terepbejárás során vált ismertté. Őskori és szarmata edénytöredékeket gyűjtöttünk.

Kistőke, Szikháti-dűlő, Kajtor-tanya (KÖH 57889) területe nagyobbak bizonyult az eddig nyilvántartottnál, területe összeér a *Kistőke, Homok-dűlő (KÖH 18568)* lelőhelyével, ezért javasoltuk egy lelőhellyé történő összevonásukat.⁴⁹

Kistőke, Tőke-halom (KÖH 33467), Nagytőke, Buzi-tanya (KÖH 33470), valamint Nagytőke XIV. (KÖH 57899) területe megnőtt, összeérnek, javasoljuk összevonásukat.⁵⁰

Munkatársak: Bottyán Katinka, Hrabák Zita és Kovács Sándor (MNM NÖK); Bóka Péter, Kujáni Yvett és Paluch Tibor (MFM).

HARKAI ISTVÁN

239. Nádasd, Borostyánkő út nyomvonala, keleti ág (KÖH 59596)

(Vas megye) Ró, I

A 76-os és 86-os sz. főutak Nádasd-Hegyhátsál-Katafa közös elkerülőszakasz útberuházáshoz kapcsolódóan, a 8. lelőhelyen, a 0128/1 hrsz.-ú területen, 2014. június 10–27. között végeztünk megelőző feltárást.

A lelőhely Katafától Ny-ra található, a Katafát Nádasddal összekötő dűlőút alatt, illetve annak É-i oldalán. A lelőhelyen Ilon Gábor végzett 2007-ben helyszíni szemlét Nádasd község örökségvédelmi hatástanulmányának elkészítéséhez.

A humuszolás során négy jelenség került elő, amelyből kettőről bontás során kiderült, hogy nem régészeti jelenségek. A KE 1 gödörből sem került elő leletanyag. Koráról annyit lehetett megállapítani, hogy biztosan a római úttól későbbi, mert annak É-i oldalán helyezkedett el, a finomszemcsés útsóderbe vágva.

A lelőhely legfontosabb régészeti jelensége a Borostyánkő út. Az út Aquleiatól, Emonán, Celeián, Poetovián, keresztül, Sallán, Savarián, Scarbantián át vezetett Carnuntumba, ahol

49 Az összevonás megtörtént, a két lelőhely a Közhiteles Nyilvántartásban Kistőke, Szikháti-dűlő, Kajtor-tanya néven, az 57889 azonosítószámon szerepel.

50 Az összevonás megtörtént, a három lelőhely a Közhiteles Nyilvántartásban Kistőke, Tőke-halom néven, a 33467 azonosítószámon szerepel.

átlépve a Dunát folytatta az útját É felé, egészen a Balti-tengerig. A Borostyánkő út a rábai átkelőhely előtt, Nádasd területén kettéágazott. A feltárás során a Borostyánkő út keleti ágának egy szakaszát volt lehetőségünk megkutatni. A keleti ág az elágazásnál ÉK-i irányba fordul, Katafa irányába. A kis erőd mellett elhaladva átlépi a Csörnőc-patakot, majd a Rábát. Ezután elhagyva Magyarszecsődöt, Egyházashollóst és Sorokpolányt érkezik meg D-ről Savariába.

A Borostyánkő út a Katafát Nádasddal összekötő dűlőt alatt és annak É-i oldalán helyezkedik el. A Borostyánkő út felett a humusz mindössze 10 cm vastagságban jelentkezett, de a dűlőtől mellett található bokrok és fák gyökerei erősen megbolygatták az alatta lévő 10 cm-t is, amely már a római út útsóderével erősen kevert volt. Sajnos a római utat két közműárok roncsolta, amelyeket az út D-i felébe ásták bele. Ezért az úttest pontos szélességét nehéz megállapítani, kb. 5–6 m között lehetett. A római út bogárhátíves úttesttel rendelkezett. Két oldalán árokra utaló nyomokat nem találtunk. Az útfelület közepén 50–60 cm vastagságban maradt meg a sóderreteg. Az úttest középső részén nagy szemű kavicsból álló, jól ledöngölt sóderreteg található; míg két oldalt finomszemcsés sóderretegek helyezkedtek el. Sajnos az eredeti római útfelület nem őrződött meg, a jelenlegi dűlőtől mellett található fák és bokrok gyökerei megsemmisítették. Így egykori keréknyomok megfigyelésére nem volt lehetőség. Az út szerkezetét két, a római útra merőleges kutatóárokkal vizsgáltuk meg. A jelenlegi dűlőúthoz képest a Borostyánkő út enyhén ÉNy-i irányba tart.

A feltárás során csak kevés leletanyag került elő. Kerámiát ugyan nem találtunk, de a szisztematikus fémkeresőzésnek köszönhetően említésre méltó fémleletek is kerültek elő. A fémek döntő többségét a vastárgyak teszik ki, amelyek között talán a vasszőgek mellett egyszerűbb kocsialkatrészek is megtalálhatóak. Az út felületéről előkerült egy bronz pénz is, de nagyon kopott állapotban. Korának megállapításához restaurálásra van szükség. A legszebb leletet egy igen jó állapotban előkerült bronz szíjbújtató képezi, amely a római út É-i oldalán került elő. A leletek a Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum Pásztor utcai raktárbázisában kerültek elhelyezésre.

Munkatársak: Nagy Gergely régész, Kenesei Ágnes régész-technikus, Czöndör János kiegészítő munkatárs és Lukács Gábor geodéta

MLADONICZKI RÉKA

240. Négyes határa (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U

Terepbejárás folyt 2014. szeptember 29. és október 3. között a BORBAS (Borsod Plain Bronze Age Settlements) projekt keretében Borsodivánka, Nagyhalom (Marhajárás) (KÖH 16345) tell település környezetében, bronzkori szatelit települések azonosítása céljából. Ennek során Négyes település határában az alábbi új régészeti lelőhelyeket találtuk:

Alsó-Rákos 2. (KÖH 89305): A területen terepbejárásunk során a neolitikus alföldi vonaldíszes kerámia kultúrája intenzív leletanyagát gyűjtöttük. A lelőhely a *Horgas (KÖH 85401)* lelőhely fizikai folytatása a mai Rima mesterséges medre által attól leválasztva.⁵¹

Kerülő rét (KÖH 89307): Az egykori és a mai Rima meder által közrefogott kis szigeten a neolitikus alföldi vonaldíszes kerámia kultúrája időszak kerámiaját gyűjtöttük. A lelőhely egy történeti-földrajzi egységet képez a *Horgas (KÖH 85401)* és az *Alsó-Rákos 2. (KÖH 89305)* lelőhelyekkel.

Munkatársak: a Miskolci Egyetem hallgatói.

PUSZTAINÉ FISCHL KLÁRA

241. Négyes határa (GOP pályázat) (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ó, U, R, B, Sza

A Gazdasági Operatív Program keretében zajló Szélessávú körzethálózati fejlesztések tárgyában megvalósítandó GOP-3.1.2-12-2012-0018 azonosító számú pályázat részeként kiépítendő optikai kábel projekthez végzett a Herman Ottó Múzeum előzetes régészeti dokumentáció készítéséhez kapcsolódó terepbejárás 2014. szeptember 18. és október 2. között Borsod-Abaúj-Zemplén megye DNy-i részén. Ennek során Négyes település határában az alábbi régészeti lelőhelyeket jártuk be:

Alsó-rákos (KÖH 87747): A lelőhely Borsodivánkától 1,2 km-re K-re, a Csincse-patakról 600 m-re Ny-ra helyezkedik el, a közúttól 50 m-re D-re. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejárásakor frissen szántott és tárcsázott volt, mely jó látási viszonyokat biztosított. 95×60 m-es területen szórványosan gyűjtöttünk neolitikus kerámiatöredékeket és állatcsontot.

Felső-rákos I. (KÖH 87753): A lelőhely Négyestől 1,2 km-re Ny-ra, a Csincse-patak jobb teraszán, attól 300 m-re, a közút mellett, attól É-ra helyezkedik el. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejárásakor frissen tárcsázott búzatarló borította, mely közepes látási viszonyokat biztosított. 160×80 m-es területen szórványosan őskori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

Felső-rákos II. (KÖH 87755): A lelőhely Borsodivánkától 1,2 km-re K-re, Négyestől 1,6 km-re Ny-ra, a közúttól 5 m-re É-ra, egy holtmeder D-i partján, illetve a Csincse-patak jobb teraszán, attól 700 m-re helyezkedik el. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejárásakor frissen szántott és tárcsázott volt, mely jó látási viszonyokat biztosított. 180×120 m-es területen nagy intenzitással jelentkező rézkori és római kori (szarmata) kerámiatöredékeket (142 db) és pattintott kőeszközöket (7 db) gyűjtöttünk.

Gátórház (KÖH 87759): A lelőhely Négyestől Ny-ra, a közút É-i oldalánál, a gátórházzal szemben, a Csincse-patak bal teraszán, attól 150 m-re helyezkedik el. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejárásakor frissen szántott és tárcsázott volt, mely jó látási viszonyokat biztosított. 150×110 m-es területen gyenge intenzitással jelentkező rézkori és bronzkori kerámiatöredékeket (8 db) gyűjtöttünk.

Szigethát (KÖH 81007): A már korábban is ismert lelőhely Négyestől 500 m-re Ny-ra, a közút É-i oldala mentén, a Csincse-patak jobb teraszán, egy környezetéből markánsan kiemelkedő ÉNy–DK irányú dombhát DK-i végén helyezkedik el. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejárásakor frissen tárcsázott volt, mely jó látási viszonyokat biztosított. 140×120 m-es területen szórványosan gyűjtöttünk rézkori kerámiatöredékeket. A lelőhelyről a korábbi bejárások alkalmával őskori, középső bronzkori, római kori (szarmata), Árpád-kori és középkori leletek is előkerültek.

Munkatársak: Fekete László, Csengeri Piroska, Simon József, Galkó József, Toronya Zsolt, Gregóczy Gergő és Nagy S. József.

TÓTH KRISZTIÁN

51 A Közhiteles Nyilvántartásban az utóbbi néven és az azonosítószámon található meg a lelőhely.